

כותבת הטור "מזדקנת וטוב לה":

"אני חוששת שאם אין תחזוקה של קשר, הקשר לא יחזור לאותה נקודה בה הוא נעצר. לאחרונה הייתי כבר מצווה, והחלטתי, לאחר התייעצות עם דמות בכירה בעולם הרפואה, שאני לא נכנסת לאולם אלא נשארת בחוץ. יצא אלי נכד נשוי עם נין בן שנה וארבעה חודשים. הוא הראה אותי לקטן: 'הנה סבתא'. אמרתי לנכד: 'מה התינוק מבין או מרגיש כשהוא רואה אותי? משקפיים עם פאה וכל הפרצוף מכוסה... איך הוא מבין מה הוא רואה? איך מתפרש אצלו המושג הזה שקוראים לו סבתא?' כשעמדתי מול הנין הרגשתי מבוכה. קשה היה להרגיש קרבה בכאלה תנאים. ואם אני כך- על אחת כמה וכמה הוא. ובאמת, המצב הזה קשה מאוד מאוד. אי אפשר להתקרב, לא להושיב על הברכיים, לא ללטף, לא לקחת לטיול. החסר הוא עצום. אומרים שהתינוקות בני חמישה חודשים שנולדו למציאות הזו לא מכירים את התופעה של לראות בנאדם זר בלי מסיכה... איך נגרום לקטנטנים אלו להכיר אותנו באמת? אין לי תשובות. התקופה הזו מרחיקה אותנו מדברים שבנפשנו.

היום דיברתי עם נכד בן שנתיים וארבעה חודשים. בין היתר שאלתי אותו אם הוא זוכר איך נראה המטבח? והסלון? הוא לא היה אצלנו בבית כבר חמישה חודשים! כל שהוא זכר היה שיש גינה בקרבת הבית... לכל אחד יש מנגנוני התמודדות שונים עם המצב שנוצר. מישהי סיפרה לי שהיא אומרת לנכדים שהיא מדמיינת אותם מסתובבים אצלה בין חדרי הבית... לנו היו כמה פתרונות- מפגשים בחוץ, לאחרונה גם מפגשים במרפסת. היה לנו רעיון לצאת לשבת לצימרים עם משפחה נוספת כשהסעודה היא בחוץ באוויר הפתוח. אבל עדיין, זה לא זה. הקשר באופנים האלו הוא מוזר ולא טבעי. בתחילת המשבר, כשחשבתי למי קשה יותר, לנו הזקנים או לצעירים, היה נראה לי שביחס אלי לצעירים קשה יותר, מכיוון שקשה להיות 24/7 עם הילדים בלי אפשרות לצאת ולהתאווור. לי יש עולם מלא משלי והרגשתי שאני יכולה להתאמץ פחות בלי להזמין אלי את הילדים. אנחנו לא עושים תחרות אומללות, ואין השוואה, אבל בשלב הזה, להם יש כל אחת

את משפחתו ואני נותרתי בחוץ. המציאות הזו של חוסר אפשרות לפגוש את הילדים, הריחוק החברתי הזה הוא קשה מנשוא. טלפון אינו נותן מענה מספק. הוא מלאכותי. באשר לקטנטנים- ברור לי שלאחר סיום המשבר הם יעברו הלאה לסדר היום ויחדשו את הקשרים ממקום נקי כאילו כלום לא היה. ילדים קטנים הם סתגלנים. אני יותר חוששת לקשר עם בני הארבע והשש שהקשר אתם נעצר פתאום באמצע. מכיוון שהקשר השתנה מאוד, יהיה על הילדים לעבור תהליך של הסתגלות לצורת קשר אחרת. שלא נשלה את עצמנו שברגע שהכל יגמר נחזור לנקודת המוצא. יהיה עלינו להשקיע ולהתאמץ כדי להחזיר את הקשר למה שהיה קודם."

סבא וסבתא, החמימות שלכם חסרה לנו!

'מה, את לא מכירה משפחות שיש להן הורים בחוצלארץ? אז שיחשבו הקטנים כאילו יש להם עכשיו סבא וסבתא בחו"ל. מה לעשות'. האמירה המקוממת הזו הבהירה לנו שיש כאלה שלא ממש הפנימו את חשיבות הנוכחות של ראשי המשפחה בחייהם של הקטנטנים.

אתי רוזנצוויג, קריאת כיוון, מאבחנת דיסקטית ומנחת הורים

איך לדעתך הילדים חווים את הקשר עם סבא וסבתא בתקופת הקורונה? "הקורונה, בעיניי, מוציאה לאור את מה שהיה קודם. היא לא חדשה ולא שנתה ביחסי סבתאות ונכדים, היא נתנה לגיטימציה לתהליכים הסמויים שרחשו קודם. ובעצם, הנכדים, בפרט אם הם קטנים, מתייחסים לקשר כמו שאמא שלהם חווה ומתייחסת לקשר. אם אני זוכה לבקר את הוריי בקביעות ולהגיע עם הנכדים שלא מוותרים, ועשו זאת גם בסגר הגדול תוך שמירה על כל כללי הבטיחות, האהבה והחום לא ירדו, רק הגעגוע עלה. כי לזרוק טופים וסוכריות הם יכלו ואכן עשו "אופרוף" גם מהחלון, לראות את אלישבע בת החמש רוכבת על אופנים עם גלגלי עזר לראשונה, הם גם יכלו מהחלון, ואפילו את פתקי השבת המצטיינים של שמואל, שמנו להם בתיבת הדואר. המרחק הפיזי יצר געגוע, העצים את החוויה, חיבר בדרך אחרת, אבל לא הרחיק רגשית. לעומת זאת, שתפה אותי דודה כואבת, שהייתה בת מצווה בתקופת הקורונה לאחיינית שלה. כל הצד של האב לא הוזמן "כי יש קורונה", המשפחה הצעירה ספרה שהם חוגגים בת מצווה רק עם המשפחה הגרעינית ובנות דודות שגרות קרוב, אבל התמונות ספרו סיפור אחר, הסבתא והדודות מצד האם נכחו ופארו את האירוע (עם מסכות, מרחק, חלון פתוח ומספר משתתפות מותאם לתקן), החסר של הסבתא ובנות המשפחה בלט וצרב, אבל גם הוא סיפר את סיפור המשפחה ומארג קשריה המפותל והמורכב. ואם בעבר הזמנת הצד השני, היתה עלולה לייצר אנרגיות שליליות וטעונות, כאן, היתה להם לגיטימציה להתנהל כפי רצונם 'בחסות הקורונה' עם תירוץ שהרגיע אולי את מצפונם, אבל החליש את דעתה של ה'דודה' ומשפחתה. אין ספק כי ריקודים ודינמיקות במשפחה מחייבים ומזכים את כל השותפים. אימהות אכפתיות ורגישות, המהוות חוליה מחברת בין הדורות, זכות לחבר, לקשר, לשתף, גם בתקופת נתק ומשבר."

